

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
oznaila in reklamaje
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odprte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne odzdramo.

Nefrazitna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
oceno poslane knjige
se ne vračajo.

Psihologični listi.

Piše ravnatelj H. Schreiner.

(Dalje od št. 10.)

IV.

Po vsebini razlikujejo se predstave isto tako, kakor občuti in zaznavanja v maršičem. 1. Predstava tona je drugačna, nego predstava barve in predstava tega tona ali te barve zopet drugačna nego predstava unega tona ali une barve. Predstave razlikujejo se torej po kakovosti. 2. Predstava melodije je bolj sestavljena, nego predstava jednega tona, predstava črte je jednostavnejša, nego ista krajinske slike, tkanine itd. Predstave razlikujejo se torej tudi po obsegu. 3. Tudi po jasnosti so predstave različne. O predmetu, ki si ga pazljivo ogledaval, ostane ti jasnejša slika v duši, nego če si ga samo mimogredé površno pogledal. O tej točki treba nam je še nekoliko povedati. Jednostavno predstavo (rudeče barve, kakega okusa, kakega tona itd.) imam, ali pa je nimam. Da bi bile te predstave včasih jasnejše, včasih temnejše, kakor je luč močnejša ali slabejša, tega nikako ne opazujemo. Da imamo temne predstave, to se nam le zdi, ako omahujemo med dvema predstavama. Vsaka jednostavna predstava je popolnoma jasna, ali pa je sploh ni. Drugači pa je sè sestavljenimi predstavami. Predstava kakega predmeta je jasna, ako obsega vse bistvene dele in znake dotičnega predmeta in sicer lepo po redu združene. Predstava dišeče vijolice ne bila bi jasna, ako bi ji manjkalo bistvenih delov in znakov (n. pr. dolgi lazeči razrastki, prijeten vonj), ali ako si jih ne bi predstavljali združenih v pravem redu. Ako hoče biti predstava „petelina“ popolnoma jasna, ni zadosti, da znaš, da je petelin s perjem pokrit, da ima kljun in dve nogi; ampak znati moraš tudi, da poje, da ne nosi jajec, da ima na nogah s kremplji oborožene prste, kojih jeden je nazaj, drugi pa so naprej obrnjeni itd.

O naraščanji in pojemanji jasnosti predstav, dvigajočih se in zginjajočih v naši zavesti, smemo torej samo v tem smislu govoriti, da se zavedamo polagoma pojedinih delov vsebine kake predstave ali pa da nam ti deli zginevajo, ne pa v tem smislu, kakor da bi se zjasnjevala ali otemnevala polagoma vsebina iste predstave. Skratka: „Le pri sestavljenih predstavah smemo govoriti o različnih stopnjah jasnosti. Večja ali manjša jasnost ni nič drugega, nego večja ali manjša popolnost in večji ali manjši red predstavnih prvin. Popolnoma jasna je predstava, ki ima v sebi vse bistvene dele in znake predstavljenega predmeta v pravem redu združene“.

Stanovitnost ali vztrajnost duševnih tvorov.

Izmed neštevilnih predstav, ki jih duša, razvijajoča se, stvarja, nam je v vsakem hipu samo celo malo število pričujočih, rekše v vsakem hipu zavedamo se celo malega

števila predstav; malo predstav nam je v vsakem trenutku v zavesti. Največ predstav nimamo v zavesti, ne zavedamo se jih. Toda navadno moremo se zopet in zopet v novič zavedati takšnih iz zavesti izginolih predstav (oziroma občutov ali zaznav) in sicer tako, da ni treba vnanjega mika, ki bi je vnovič stvoril. To opetno nastajanje poprej pričujočih predstav imenuje se reprodukcija ali obnova predstav.

Iz resnice, da se predstave zopet in zopet na novo obnavljajo, sklepamo, da med tem časom niso bile popolnoma zgubljene, ampak, da vztrajajo v duši. Kako si moramo to vztrajanje misliti, je silno težavno razložiti, kajti izginjevanja predstav iz zavesti ne more nikdo opazovati. Ne bi-li, ko bi kdo hotel poskusiti opazovati predstave, kako izginjajo, baš s tem je v zavesti ustavljal? „Je-li mogoče, da bi zavest tako rekoč s postranskim pogledom neposrednega gledanja zasačila odhajajoče predstave, obračajoč na nje toliko pozornosti, da bi opazovala njih usodo, toda ne toliko, da bi je z neposrednim pogledom zadržala ter zabranila, da ne bi ubežale.“ Zatemnjevanje predstav, njih izginjevanje ne more biti nikoli predmet notranje izkušnje. Temveč, ako se obnovi iz katerega koli vzroka v nas kaka predstava, ki je nekoliko časa poprej dala opraviti naši pozornosti, začujeni zapazimo, da je ni bilo v teku misli, ki so ta čas izpolnjevale. Doznavanje, da predstav med tem ni bilo, je jedino, kar o izginjanji sami na sebi opazujemo. O izginjevanji predstav moremo torej le govoriti s pomočjo sklepov, koje izvajamo iz tega, kar smo pozneje našli v zavesti, ali pa na podlagi načel.

Izrazi, da „predstave vztrajajo“ v naši zavesti, da so „otemnele“, dokler ne pridejo z nova v zavest, ali da so „predstave brezzavestne“ itd. so prav za prav vsi napačni. „Brezzavestna ali nezavedna predstava“ je samo po sebi prekoslovje, kajti predstava obstoji samo v naši zavesti. Ako je ni v zavesti, ako je nezavedna ali brezzavestna, je sploh ni. — Govoreč o vztrajanji predstav, mislimo si je telesne in zavednost kot neki prostor, kjer so predstave shranjene v kakem kotičku, iz katerega jih zopet lahko izvlečemo v ospredje. Razume se, da v tem prostoru najde mesto le samo določeno število predstav. — Tudi izraz „otemnele predstave“ naslanja se na predstavo prostornosti, v kateri so vselej samo nekatere v njem shranjene predstave razsvitljene, druge pa v temi, kakor baš svetloba vpada, sedaj na to, sedaj na drugo stran. Predstave niso v duši samostojna bitja, ampak, kakor vsi duševni pojavi, so predstave minevajoče in menjajoče dogodbe; od teh dogodob, se ne da zavest (zavednost), ki istotako, kakor one nima nobedne samostalnosti, skratka ne ločiti. „Po pojmu smemo sicer razločevati zavest kot način duševnega delovanja, ki ostaja v vseh predstavah jednako, od menjajoče vsebine predstav, ki jo ono delovanje tako rekoč shvata, slično kakor n. pr. po pojmu lahko razdelimo ton v njegovo vlastno vsebino (visokost, barvenost itd.) in v dejanje zvenenja. V resnici pa ni predstav brez zavesti, kakor tudi ni tona, ki ne zveni, ali svetlobe, ki ne sveti.“

Gori navedenih izrazov sicer ne moremo pogrešati, če sploh hočemo o teh pojmi govorniti. Toda pozabiti ne smemo, da nam rabijo ti izrazi v prenesenem pomenu isto tako, kakor n. pr. govorimo o tonu, da spi v struni kakega godala. Kakor je v resnici ton le tedaj pričujoč, kedar se struna trese, tedaj pa ne, ako struna miruje: isto tako predstave obstojé samo tedaj, kedar so v zavesti; ko pridejo iz zavesti, prestanejo biti predstave. To se ve, da zaostajajo o vsebini predstav (občutkov), ki smo je poprej imeli, nekaki vtisi v duši, ker bi sicer obnova (reprodukcija) ne bila mogoča, ravno tako, kakor se da struni kakega godala vselej vnovič izvabiti isti ton samo s pogojem, da ostanejo gotove iste razmere na struni (tvarina, napetost, dolgost). Kakoršni so ti duševni vtisi, to ostane, ker so ti vtisi nezavedni, našemu opazovanju skrito; na nobeden način pa jih ne moremo smatrati za predstave. Zategadelj

se obnova predstav ne more shvatati, kakor se navadno godi, kot vrnitev ali povratek predstav, kajti iste kot takšne ne obstojé več, ako so postale nezavedne; ampak z besedo reprodukcija smemo le razumevati, kar v resnici pomeni, namreč na novo stvarjenje, obnovitev predstav po duši. (Ostermann).

Ožina zavesti. Kakor smo že gori omenili, zavedamo se v vsakem hipu le malega števila predstav; le majhno število predstav je v vsakem hipu v naši zavesti. Velika večina izginila je iz naše zavesti — ne da bi bila zato naši duši zgubljena, kajti brez ponavljanja vnanjih mikov se lahko obnové — to zavestno svojstvo so nazvali ožino zavesti. O resnici tega stavka prepriča nas lahko vsakdanja izkušnja. Hočeš-li si n. pr. predstavljati dogodke kaké veselice, katere si se vdeležil, ne moreš najedenkrat misliti na različne slučaje, ampak zaporedoma si bodeš predstavljal n. pr. kako so se vršile vzporedne točke, s kom si se kaj menil tam, o čem itd. A nemogoče ti je o b jednom misliti na to, o čem si se pogovarjal sè znancem A in kako je svirala godba itd.

Koliko predstav se moremo najedenkrat zavedati, na to vprašanje ni lahko odgovoriti. V tem oziru moramo razločevati neposredne občutke in pa spomin na pretekle različne predstave. Kakor je znano, dohajajo na naša čutila ob jednom različni miki, kateri se dovajajo s pomočjo živcev naši duši. Ako uživaš kak živež, mičejo se okusni živci, ob jednom prihajajo različni vonji do vohala, vidni traki zadevajo ob oko, slušni ob uho in toplotni ob kožo. Res je, da boš ob jednom zaznaval samo to, na kaj je obrnjena tvoja pozornost, na kaj paziš. A da ob jednom prihajajo drugi miki k duši, da se zavedamo tudi teh, če tudi ne tako jasno, kakor najprej omenjenega, to nam dokaže resnica, da se pozneje spominjamo takih občutov. Ako ravno tedaj takšni občutki niso bili tako močni, ali niso imeli tolike vrednosti, da bi bili prevladali druge občutke ali da bi bili zasukali naše misli, bili so itak v naši zavesti, če tudi kolikor toliko nejasni, ali temni, česar se tudi zavedamo v spominu.

Popolnoma inachi vrši se duševni proces, ako ponavljamo v spominu predstave, ne da bi dohajali dotični miki na naša čutila. Zaporedoma vrsti se, kar smo videli in slišali; kar je bilo pri čutenji istočasno, prihaja v spominu po vrsti v zavest. Naša zavest, ki ni neposredna slika čutnih dojmov, je podobna ozkemu, tankemu toku, ki se sicer obrača pogostoma v brzih skokih od predstave do predstave, predirjajoč v kratkih presledkih mnogoterne predstave, ki pa ni, kakor se vidi, nikakor sposobna, da bi obsegla najedenkrat mnogost, kakor vid očesa.

Vkljub temu, kar smo povedali o ožini zavesti, moramo si misliti, da more ob jednom biti v zavesti, če tudi malo, itak več, nego samo jedna predstava. Da nas torej ne vara vselej hitrost menjavanja predstav. Da moremo imeti za jedno najmanj tri predstave v zavesti, o tem nas podučí izkušnja, da moremo primerjati. Kdor namreč primerja, ne prehaja samo od predstavljanja jednega primerjanega predmeta, k predstavljanju drugega. Ampak, da more primerjati, mora se ob jednom zavedati obeh predstav in isto tako oblike, kako prehaja od jedne do druge. „Ako hočemo na znanje dati primerjatev, smo prisiljeni po bistvu jezika, da v času vrstimo imeni primerjanih delov in zaznamovanje razmere med njima; in to nas pač zmoti, kakor da bi se istotako vrstile predstave, ki je izjavljamo. Ob jednom pa se itak zanašamo, da ne bode naša izjava vzbudila v zavesti drugega človeka treh razločenih predstav, ampak da bode jedna predstava stvarila razmerje med dvema drugima. In naposled, akoravno tudi svoje zamolčano snovanje misli prenašamo v obliko govora, ker smo vajeni posluževati se govora, je itak jasno, da je tudi tukaj vrsta, v kateri se po času vežejo besede za naše pred-

stave, samo risanje po razmerah, ki smo si je poprej predstavljali med njihovo vsebino. Ta navada notranjega govorenja zadržuje prav za prav tek misli, ker razpeljuje v vrsto, kar je izprva bilo sodobno.“ (Lotze.)

Resnica, da razumemo razmerje med predstavami, nam je torej dokaz, da moremo imeti ob enem po več predstav. Ona nas pouči tudi o pogojih, pod katerimi je to mogoče. Za osamljene, nespojene predstave zavest nima prostora; a naša zavest ni prezka za mnogotere predstave, kojih dele smo postavili v nekako razmerje, ter je uvrstili in spojili. Predstavljati si dva vtisa ob enem, ne da bi si predstavljali nekako razmerje med njima, se nam ne posreči. Zavest lože obsega večjo mnogost predstav, ako pozna pot, katero ima hoditi od jedne predstave do druge, nego manjšo množino brez nje. Vsako prostorno sliko si lože predstavljamo, ona nam boljše ostane v spominu, ako moremo njen vtis popisati. Ako znamo povedati o kakem delu kake stavbe, da počiva na drugem, da podpira tretji, da je proti četrtemu pod določenim kotom naklonjen, pomnožimo sicer množino predstav, ki si je moramo zapomniti. Toda s tem govornim izrazom v stavkih spremeni se mirujoča vzporednost delov v vrsto medsebojnih delovanj, ki se, kakor se dozdeva, med njimi vršé in je močnejše med seboj spajajo, nego nerazdeljeno gledanje. Sodobni toni glasbe občutijo se od vsakega človeka kot takšnji; toda težko se jih spominja, kojemu niso nič drugega, nego mnogost brez zveze. Glasbeno izvežbano uho shvata je koj iz začetka kot celoto, polno medsebojnih razmer, kojih notranja uredba je bila pripravljena po prejšnji melodiji. Obseg zavesti torej narašča vsledi vežbanja. Čim bolj je duh izobražen, čim bolj razume najti spajajoča razmerja oddaljenih misli, tem bolj narašča širina zavesti tudi za takšne predstave, kojih vsebina ni več zvezana po prostornih in časovnih oblikah, ampak po skupnosti notranje zavisnosti.

(Dalje sledi.)

Enketa za ureditev učiteljskih plač na Stajerskem.

(Konec.)

To so bili poglavitni nedostatki, koje so govorniki proti sedajnemu razrednemu sestavku bolj ali manj obširno navajali. Za plačilne razrede potegnil se je jedini nadučitelj Hremmer, tisti mož, ki je skrpal zloglasno brošuro o ureditvi učiteljskih plač. Ta mož je bil svoje dni profesor in uživa kot tak sedaj lepo pokojnino, poleg pa še nadučiteljsko plačo in mu torej pri njegovih dvojnih, dovolj dobrih dohodkih, pač ni bilo težko pisati brošure, po kateri bi se naj učiteljske plače tako uredile, da se tistim, ki imajo malo več, nekaj odvzame in dá tistim, ki imajo malo manj. Ako bi šlo po volji tega moža, tedaj bi dežela nič ne doplačala, ampak bi še celo nekaj pridobila. Ako bi pa gosp. upokojeni profesor živel le od svoje nadučiteljske službe, tedaj bi imel menda malo druge nazore, nego sedaj in bi se ne dal tako zlorabiti. Enketa pa je pokazala, da se ž njim nikakor ne strinja, kajti popolnoma ga je prezirala; na njegove opazke se niti jednemu ni zdelo potrebno reagirati. On je torej sè svojimi „plačanimi“ nazori popolnoma propadel.

Vitez Schreiner in grof Stürgkh sta konečno še povdarjala, da vendar ne kaže povsod uvesti osobni plačilni sestav, temveč da bode kazalo v posebnih slučajih oba sistema nekako združiti. Ta nasvet se je tudi pri glasovanju sprejel.

Kar se tiče dobave potrebnih denarjev za povišanje učiteljskih plač, se je marsikaj, pa le malo kaj posebno izdatnega nasvetovalo. Vitez Schreiner obžaluje, da se je o svojem času odpravila šolnina, ki bi sedaj marsikateri krajevar vrgla v pokritje šolskih troškov. Sedaj pa seveda je skoraj nemogoče jo zopet uvesti. Drugi so nasvetovali, da se osemletna šolska doba skrci na šest let, pa brez vsakih olajšav, tako

bi potem ne bilo treba toliko šol mahoma razširiti. Tudi, ko bi se povsod po deželi, koder razmere to zahtevajo, uvedel poludnevni pouk, bi se mnogo prihranilo, ob enem pa tudi prebivalstvu šolsko breme kaj močno olajšalo.

Tudi se je nasvetovalo, da bi z ozirom na to, da je finančno stanje dežele jako slabo, kakor tudi na to, da imajo učiteljice očitno manjše potrebe, kakor učitelji, učiteljice dobivale nekoliko manjšo plačo od učiteljev. S tem pa ni rečeno, kakor da bi se učiteljicam jednaka plača ne privoščila, temveč je uzrok temu nasvetu jedino le velika denarna stiska dežele in davkoplačevalcev sploh na jedni strani, na drugi pa zopet nujna potreba, da se učiteljem plače povišajo. Tudi v nekaterih drugih deželah se je tako določilo. Nadalje se je nasvetovalo, da se za nekoliko odstotkov poviša deželna doklada ter da se upelje primeren davek za take reči, ki človeku niso ravno neobhodno potrebne, temveč mu služijo bolj v zabavo in kratek čas.

Graško učiteljsko društvo je pa v zadnjem trenutku izdelalo še neki drugi načrt gledé na učiteljske plače, ki je različen od onega, katerega je „Zaveza“ vis. dež. zboru v svoji spomenici predložila. Zgodilo se je to vsled tega, ker je društvo iz merodajnih krogov izvedelo, da se o načrtu „Zavezinem“ sploh ne dá razgovarjati, kajti so tamkaj posamezne plače postavljene previsoko in ne bi bilo mogoče dobiti toliko denarja, kolikor bi se ga po omenjenem načrtu potrebovalo.

Vkljub temu pa se je načrt „Zaveze“ radi svoje jasnosti in logične sestave sprejel kot podlaga nadaljnemu posvetovanju, pa s tem pristavkom, da se priklade, koje bi dobival učitelj za časa svojega službovanja primerno skréjjo. Po tem načrtu bode glavna plača povsod jednaka, v krajih pa, koder je dragota očitno večja, dobivali bodo dotičniki še posebne priklade. Na podlagi tega načrta izdelal se bode novi načrt in se je v ta namen volil ožji iz osem udov obstoječi odsek, v katerem sta dva učitelja, dva uda dež. šolsk. sveta, dva uda deželnega odbora in dva poslanca. Do prihodnjega zasedanja deželnega zbora bode ta načrt izgotovljen in se mu potem predloži v obravnavo in posvetovanje.

Odseku pa, ki ima novi načrt izdelati, je prelat Karlon v imenu svoje stranke, to je v imenu nemških konservativcev v precej dolgem govoru polagal na srce, da naj načrt izdelajo tako, da se niti jedua doklada v deželi povišala ne bo. Ako bi deželni zbor dovolil, da bi se vsled večjih učiteljskih plač povišale deželne, okrajne in občinske doklade, „tedaj“, pravi govornik, „sem prepričan, da v prihodnjem deželnem zboru niti jednega od nas tukaj ne bode; tiste pa, ki pridejo za nami, vam (učiteljem) pa še čisto nič dali ne bodo. Jaz in moja stranka bodemo torej odločno glasovali proti vsakemu povišanju že kakoršnega koli davka.“

Dotični odsek bode imel torej rešiti jako težko nalogo, kajti povišati učiteljem plače, ne da bi se krajcarja več davka plačevalo, to je že več kot uganka.

Zato pa tudi učiteljstvo naj nikar preveč ne pričakuje, kajti bi se drugače v svojih nadejah močno, močno varalo. Načrt, kakoršnega je izdelala „Zaveza“, ostane za učiteljstvo le neka utopija.

Konečno je grof Stürgkh stavil te-le predloge, ki so se z večino glasov sprejeli:

- a) Do časa, ko se učiteljske plače z novega uredijo, odpravi se četrti plačilni razred.
- b) Starostne doklade dobijo zanaprej tudi vsi stalno nastavljeni podučitelji.
- c) Učiteljicam ročnih del se remuneracije primerno povišajo.
- d) Deželnemu šolskemu svetu se da pravica, da se mu pri imenovanji učiteljev ni treba ozirati na terno, sestavljeno po okrajnem šolskem svetu, temveč sme vzeti katerega koli izmed prošnikov.

Protí zadnjemu predlogu glasovala sta dva Slovence in pa nekateri konservativci.

Vsi ti predlogi pa zadobé še le potem postavno veljavo, ko jih sprejme deželni zbor, kateremu se bodo predložili.

S tem je bil dnevni red končan in predsednik enquete, grof Attems, zaključí zborovanje okoli 5. ure popoldné.

O celem zborovanji je pa naša sodba ta, da se je sicer mnogo govorilo, pa le malo kaj doseglo. Obče se je sicer kazala neka naklonjenost do učitelja-trpina, in bilo je slišati mnogo lepih besed o občekoristnem delovanji učiteljstva, pa kadar se je govorilo o dobavi pripomočkov za zboljšanje gmotnega stanja, takrat se je reklo, da se da to pač težko doseči, kajti je ljudstvo z davki že tako preobloženo, da se mu več sploh naložiti ne more in ne sme. „Od samo lepih besedi pa se nihče ne izredi“ in tudi učiteljstvo ljudskih šol se menda ne bode!

Slovníška teorija Kernova.

Píše dr. Janko Bezjak.

(Dalje.)

Ne moremo se tu spuščati v natančneje preiskovanje te trditve, ker bomo pri povedku imeli prilike dovolj, govoriti o tej reči; samo to hočemo povdarjati, da je velika razlika med stavkoma: es ist ein Gott in es ist Nacht. V prvem trdimo sploh bivanje Boga, trdimo, da je bil Bog, da je in da bode: sedanjik ‚ist‘ je takozvani neomejeni sedanjik, s katerim izjavljamo misli, ki imajo stalno vrednost, ki veljajo za vse čase. V drugem ne trdimo, da ‚je‘ sploh noč, saj to vemo, saj jo opazujemo den za dnevom; ampak hočemo izjaviti, da je noč nastopila in da ni več den: sedanjik ‚ist‘ v drugem slučaji ni neomejeni sedanjik, ampak je pravi sedanjik, ki ga moremo le takrat izgovoriti, ko ‚je zares noč. Ko bi pa hoteli trditi, da ‚je‘ sploh noč, ali da biva noč, smeli bi ta stavek izreči vsak čas. V nemščini lahko označimo to razliko rekoč: Es existiert Gott in es ist Nacht, ne pa: es existiert die Nacht. Tudi iz naglasa razvidi se različnost: v prvem stavku naglašamo ist (existiert), v drugem Nacht: es ist Gott, es ist N á c h t.

Iz tega pa dalje sledi, da v obeh stavkih, dasi imata isto skladnjo, odgovarjajoči si besedi ist Gott in ist Nacht vendar nimate istega opravila: v prvem je Gott osebek ist povedek, stavek je osebkov; v drugem je Nacht ali povedek ali povedni imenovalnik, ist ali vezilo, ali povedek, — ono po navadni, to po Kernovi označbi — a gotovo je stavek brezosebkov.

S tem zaključimo preiskavo o brezosebkovih stavkih in sploh o osebkku. Govorili smo o vseh glavnih in važnih slovničnih prikaznih, spadajočih v osebkovo okrožje. Ko bi pa bili kaj izprevideli, naj se nam ne šteje za zlo; če bo treba, še lahko dodamo, a sedaj hitimo dalje.

II. Povedek.

Za najglavnejši stavkov člen rabimo besedo „povedek“, ker je kračja od navadnejše besede „dopovedek“ in ker se po pomenu nič ne razločuje od poslednje. Sicer nismo prvi, katerim služi ta izraz. Takoj pa hočemo izjaviti, da se popolnoma strinjamo s tem, kar uči Kern o povedku. Prav za prav bi nam torej ne bilo treba posebno razpravljati o njem; ker pa hočemo po drugi poti priti do istega konca in smotra, ki ga je dosegel Kern; ker hočemo o tem predmetu govoriti natančneje nego Kern; ker hočemo dokazovati nedostatnosti in nedoslednosti raznih slovničarjev: zdi se nam po vsem opravičena posebna razprava o najvažnejšem členu stavkovem.

Navadno čitamo v slovnica: kar se o osebkcu dopoveduje, to je dopovedek. Ta označba ne velja ni piškavega oreba; kajti preširna je in primerna jedino le povedku stavka, ki ga navadno imenujemo golega, vsem drugim povedkom ni primerna. Vzavimo n. pr. Slomšekov izrek o posiljeni pisavi, ki se glasi: Posiljena pisava vlačí misli in stavke, cvetje in prilike v svoje kolo kakor za lasé. — Ne dvomimo, da je „vlačí“ povedek; a pogledjmo, kaj se „dopoveduje“ o osebkcu „pisava“! — Slišimo, da vlačí. A slišimo li samo to? — To bi pač bilo jako nejasno, bilo bi nerazumljivo. Torej se tudi „dopoveduje“, da pisava vlačí misli in stavke, cvetje in prilike. A vedno še ne vemo, kam to meri. Zavoljo tega „dopoveduje“ se dalje o pisavi, da vlačí dotične predmete v svoje kolo; in na zadnje izvemo tudi način tega dejanja: kakor za lasé. Kaj se torej istinito „dopoveduje“ o osebkcu „pisava“? — Da „vlačí misli in stavke, cvetje in prilike v svoje kolo kakor za lasé“. Ali so po tem takem te vse besede povedek? — No dobro; tedaj nam ne bo treba drugih stavkovih členov več, tedaj bo slovnica jako priprosta, priprostejša, nego bo ljubo celo Kernovcem. Po Kernu bi sicer bile te besede „polni povedek“, kakor bi naj bil osebek z vsemi svojimi pojasnili „polni osebek“. Govorili smo o tej Kernovi trditvi že v 9. številki, dokazujoč, da je Kern nedosleden in da pojmu „polni osebek“ ni najti ni mere ni konca. Prav isto je reči o „polnem povedku“.

Razvidno je, da označba, zgoraj navedena, ne velja, ker je preohlapna. Treba je torej iskati meje in mere povedkovemu pojmu. To pa najdemo lahko, premišljujoč, katera besedna plemena navadno služijo v povedek, katera ne, katera bi morala služiti in katera ne bi smela.

Slovníčarji navajajo sledeča:

1. povedek je glagol v povedni obliki, ali prosti ali opisani po pomožnem glagolu.

Opisanim oblikam prištevajo nekateri slovníčarji takozvane pomožnike načina (Hilfszeitwörter der Art und Weise), spojene z nedoločnikom; n. pr.: on more pisati; more pisati je povedek (gl. Heyse II, 21).

2. povedek je ime:

a) samostalnik: a) v imenovalniku: Dunaj je mesto; brat se imenuje Janez; β) v rodilniku, ki ga zovejo „povedni rodilnik“: Slomšek je bil plemenitega srca; γ) samostalnik s predlogom: otroci so brez skrbi; cerkvice je na gori. Šuman imenuje to skladnjo „povedno razmerje“ (§ 110), (gl. tudi Heyse II, 21);

b) pridevnik ali pridevni deležnik: hrast je zelen; lipa je dišeča;

c) pridevni zaimek: klobuk je njegov; prijatelj je takšen;

d) pridevni števnik: ta učenec je prvi; sad je stoteren.

3. povedek je prislov: jaz sem tukaj, ti pa tam.

Povedno ime oziroma povedni prislov se spaja z osebkom po takozvanem vezilu, tudi „vez“ ali „kopula“ imenovanem. Vezilo je navadno pomožnik „biti“, sicer so pa tudi drugi glagoli vezila, kakor: ostati, postati, imenovati se, zvati se, videti se, zdeti se itd.

A slovníčarji se tu že ne vjemajo in si nasprotujejo v svojih nazorih. Nekateri trdé, da je povedek le dotično ime, ali dotični prislov; drugi menijo, da je povedek ime oziroma prislov in vezilo; spet drugi so povzdignili vezilo iz prahu ničevosti do samostalnega povedka, a le v jednom slučaju, namreč če pomeni pomožnik „biti“ bivanje v pravem pomenu. Tem je v stavku: Bog je povsod „je“ povedek, „povsod“ pa krajevno prislovno določilo; a isti razlagajo, da je stavku: jaz sem brez skrbi povedek „brez skrbi“, „sem“ pa vezilo. Ako še naposled pristavimo, da je Kernu glagol „biti“ sploh povedek, našteli smo vsa pravila o povedku, kar jih nahajamo v raznih slovnica ali

slovničnih spisih, nemških in slovenskih, grških in latinskih. Treba je bilo pregledati ja, ker se bomo na nja ozirali v sledeči razpravi.

Na čelo postavimo Kernovo trditev o povedku; njegova označba slóve: „Satz ist der Ausdruck eines Gedankens mit Hülfe eines finiten (ausgedrückten oder zu ergänzenden) Verbuns. Die Verbalperson ist das Subject, der Verbalinhalt das Prädicat des Satzes“. (Grundriss § 10). Njemu je torej povedek vsebina povednega glagola brez izjeme, tudi glagola biti, kar smo že povedali.

Da služi povedna oblika glagolova v povedek, o tem se strinjajo vsi slovničarji; vendar odrekajo nekaterim glagolom to častno mesto, trdeč, da so preslabi na svoji vsebini, da ne morejo izražati popolnoma povedkovega pojma. Zaradi tega jim je treba v dopolnitev tega pojma pojasnjevalne podpore, v katero jim služi ime ali prislov*). Ta podpora se šopiri na pravem mestu povedkovem, glagoli sami pa ležé pod tem prestolom, služeč imenu ali prislovu kot sužnji, zadobivši ime ubogega „vezila“.

Sicer niso vsi slovničarji tako kruti in samooblastni, nekateri skazali so tistim glagolom posebno milost, posadé je poleg podpore na prestol povedkov, tako da glagoli in imena oziroma prislovi skupno vladajo, tvarjajoč pojem povedkov. (Dalje sledi.)

*) Glej Heyse II, 25: „Es gibt jedoch noch einige andere Verba, welche nur Modificationen des Seins ausdrücken und wegen ihres geringen stofflichen Inhaltes in der Regel eben so wenig, wie das Verbum sein selbst, für sich allein einen erschöpfenden Prädicatsbegriff darzustellen vermögen, sondern vielmehr als Formwörter die Stelle der Copula einzunehmen und ein adjectivisches oder substantivisches Prädicat mit dem Subjecte zu verbinden pflegen. Diese Verba sind: werden, bleiben, scheinen, heißen, sowie die analogen Passiva: genannt, gerufen, gepriesen, gescholten, geschimpft, getauft werden.“

Slovstvo.

Poročila odbora za ocene slovenskih mladinskih spisov.

X.

„Zlate jagode. Zbirka basnij za slovensko mladino in preprosto ljudstvo. Nabral Anton Kosi, učitelj“. V Ljubljani. Izdala in založila Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg. 1894, 8°, 144 str. Cena 60 kr.

Kaj lično tiskana in trpežno vezana knjiga! O njej sodi „Slov. Narod“ v svojej 232. št. takó-le: „Ta knjiga nas je močno razveselila, saj so basni res zrcalo, v katerem vidimo sami sêbe, svoje napake in pogrêške, saj je splošno priznано, da so basni najprimernejša oblika, v katerej zamoremo podajati mladini dobre nauke. V tej knjigi je zbranih nad 150 najlepših basnij. Večina njih je bila že natisnena v raznih knjigah in listih, a ker jih je le težko dobiti, veseli nas, da so se basni zbrale in jezikovno jednotno urejene izdale“.

S to laskavo oceno mi v obêc soglašamo. Vendar si dovoljujemo tu pa tam pristaviti tudi kako svojo opazko. Na str. 13. nam ne ugaja basen „Pes in osel“. Osel trdi, da zna plavati, pes mu pa pravi, naj poskusi. Osel utone, a pes se „utap-

ljajočemu bedaku“ iz vsega grla smeje. To je vendar preveč! Pes naj bi osla rešil, potem bi mu v imenu božjem dovolili, da se oslu posmeje! — V basni „kukavica in jastreb“ (str. 42) se pripoveduje, da pribije kmet obstreljenega, a še živega jastreba na hlevna vrata. A potem prileti kukavica ter se roga na pol mrtvem jastrebu! To ni prav, in ni prav! Živali naj se ne trpinčijo, niti škodljive ne! Pa tudi, kdor se roga nesrečniku, dokazuje izprijeno svoje sree! — V basni „Lisica žalnica“ se pripoveduje, da lisica požré mrtvo ženo, pustivši same kosti! Grozno! To je že hijensko! — Basen „Lastovka in ptice“ bi izpustili, ker ne gre loviti ptic. Iz istega vzroka bi odstranili basen „Prepelica in mlade prepeličice“. Preveč se moralizuje v basnih „Pajek in muha“ in „Grilêe in mravljice“. Opomba, ki je označena z dvema zvezdicama na str. 103., ne spada tja, nego bi se morala postaviti že pred pod basen, ki v prvo govori o hrano nabirajočih mravljah! — Obžalujemo, da so se vrinili štirje nedostojni robati iz-

razi: trapa (44), babe (61), tepec (121), brbljavec (122. str.); pa tudi hudiča (136) ne vidimo radi v knjigi. Ti izrazi naj bi se zatrli ter z dostojnejšimi zamenjali. O nekaterih basnih sodimo, da bi bile brez škode lahko izostale, ker skoro nimajo smisla. N. pr.: „Petelinčkova smrt“ (na str. 29); „Mula in muha“ (74); „O mehurčku“ (133). Izborne se nam pa zdijo basni: „Jagnje in osel“ (Slomšek-ova); „Veverici in opica“ (Slomšek-ova); „Nehvalečnost je plača sveta“ (Jern. Ciringer-jeva); „Jež in lisica“ (Slomšek-ova), „Modra miška“ (Grimm-ova); „Sekire in drevje“ (Slomšek-ova); „Popotnika in lipa“ (Metelkova); „Vodena kaplja“ (M.) in morda še katera druga.

Oglejmo si zdaj jezikovno stran te knjige! Da je jezik v obče ne navadno dober, to priznavamo drage volje. Pozna se mu pila odličnega ljubljanskega slovstvenika. Vendar tudi odličnemu korektorju je v naglici ušla marsikatera mala napaka. Poglejmo!

Ne kot napako, nego kot neko posebnost omenjamo koj od kraja, da rabi gosp. nabiratelj oziroma njega korektor mestničke, kakoršni so: „v imeni, na drevesi, po namenjeni poti“... V koliko je to v prozi prav, ne bodemo preiskovali. A poglejmo drugo! „Gola resnica požeri“ (str. 3); kaj je to, ne vemo. Na str. 8 bi mi pisali: „ovco bolj cenim“ namesto „več“. Isto takó bi rajši pisali „pehá v pogubo“ namesto „paha“. Na str. 10 bi mi pisali: „Tebi, gospodar in vladar vse zverine, dobro je znano“ (ne pa: je dobro znano). — Na str. 22. čitamo: „zahteval je, naj žrebajo, koga ima jutri za zajutrek!“ Tu bi mi rajši pisali: koga bode imel... ali pa: koga dobi. (Primeri: Janežič „Slovenska slovnica“, 4. natisek, str. 207 sub c!) — ... „ter bi imel to za spomin zveste tvoje službe (25). Tu mora stati svoje! Na strani 29. se glasi „prosi je listja“, na str. 30. pa: „prosi jo mleka“; torej nedoslednost! Nedoslednost je tudi pisati križanek (39) poleg „križanika“ (40). Na str. 45. bi mi ne začelnjali stavka z enklitiko; torej: „Bodem te že dobil“, ne: Te bodem. Bolje bi se glasilo: „trepeta p o vseh udih (nam. na ... 47). V stavku: „Popustil bodem razvajeno surovost, šel bom po svetu in se pošteno živel s kakim rokodelstvom in nikdo me ne bode več zametaval“ nas tisti „bode“ preveč — bôde! Temu bi se bilo lahko izogniti s nesestavljenimi prihodnjiki

(Levstik, 116). — Pravilneje je pisati: „s kokošimi“ (66) kakor: „s kokošmi“; isto tako „okolščine“ nam. okolščine (str. 66). Na str. 69. naj bi stalo: „deliva si!“ (ne: se!) — „Grozdje je viselo previsoko, in ni je dosegel“ (73). Tu mora stati mesto „je“ ga! — Na strani 93. čitamo: „Ko bi bila slušala moje besede, bila bi sedaj pri meni“. Da se izognemo tistemu neugodno zvonečemu dvakratnemu „bila“, pisali bi lepše in pravilneje: „Da“ si slušala moje besede, bila... Pisati „željnost“ (100) poleg „želčno“ (106) ni dosledno. Čudno se glasi, da koga ne lomi dolg čas (101)! Namesto „po razpokanih travnikih“ (105) bi mi rajši pridržali obliko iz našega „III. Berila“, namreč: razpoklih“. V „III. Berilu“ se tudi glasi: Ko čez nekaj ur solnčice spet skozi meglice prisije, bilo je vse prerajeno...; v „Zlatih jagodah“ pa: Ko čez nekaj ur solnčice spet posije skozi meglice, tedaj je vse prerajeno. Zakaj sta se tu glagola postavila v sedanjik? Saj dejanje ni istodobno! — Ali bi ne kazalo namesto „globnjak“ (110) pisati rajši globlja (Vertiefung)? — Na str. 112. bi mi pisali „bogve“ (ne: Bogve). Že večkrat smo omenili, da se nam „tedaj“ in „torej“ ne zdita identična. Mislimo, da kaže „tedaj“ bolj na — čas, torej pa bolj na — vzrok! — Na str. 119. čitamo: „opameteti se na tuji nesreči“. Tistega „se“ ni tu kar nič treba; ali pa bi se moralo pisati: opametiti se (vernünftig werden). Čemu se rabi beseda „sehlad“ namesto: suhljad (120)? Na str. 124. naj stoji: zvest svojim obetom (ne obetam!). Zakaj piše gospod nabiratelj „golobinjak“ nam. golobujak? Bolje bi se glasilo: Z dobroto se več opravi, kakor z grdobo (nam. ko str. 131.) Na str. 133 čitaj: Bog jo daj (ne ga). Na strani 144. naj stoji „Vinar jo zavrne“, ne pa „ga“, ker se nanaša na krono.

A vrhu teh malih nedostakov nam je omeniti, da je v knjigi premnogo besed, katerih otroci sami ne bodo umeli. Recimo: gumno (18), lisica žalnica (27), jarica (29), dočim (40), smrček (41), potaja (47), čvrit (49), zarahtati (61), pukati (69), izbavljati (70), konopec (76), praščanje (84), komarati (91), željnost (100), želčno (106), mižurkati (106), putrh (111), potukne se (111), lukati (112), pogibel (116), nedostatek (126), prezirnivo (130), modriž (137). Vse take besede bi bilo po našem mnenju tolmačiti pod vrstami z drobnejšim tiskom.

Zapazili smo tudi precej tiskovnih

pogreškov. K tem štejemo: prvzel (str. 15, nam. prevzel); noge (28, nam. nogé); kljuni (29, nam. kljune); ker li diši kurje meso (34, nam. ji); ti bitedaj (50, nam. bi tedaj); ze prav (51, nam. že); zvezdica (*) naj na str. 60. odpade pri besedi „doli“, postavi pa naj se niže za besedo „mede“; spravi sem te tolike zadrege (62), tu nedostaje med „te“ in „tolike“ predl. „iz“; pristane (83, nam. preštane); padlo bi vanj (90, nam. padla); ustrinjalo (108, nam. utrinjalo); njino sestrico (110, nam. najino); str. 117 naj stoji namesto klicaja dvopičje; („pride gospodar in reče“); ljudjem (121, nam. ljudem); olipša (123, nam. olepša); slačicami (130, nam. sladčicami ali slaščicami).

Pri nas umrjeta le človek in čebela; v „Zlatih jagodah“ pa tudi pes (50), krok ar (97) in medved (99)!

Končna naša sodba o „Zlatih jagodah“ je, da je ta knjiga primerna za šolske knjižnice, le navedeni robati izrazi naj se izbršejo. Seveda jako dvomimo, da bi jo otroci radi brali od konca do kraja. Prejednolična je! Saj se še konj naveliča samega ovsarja ter si poišče raji zadnjo mrvico suhega sena: kakó naj bi otrok čital celo knjigo samih basnij?! Svetujemo torej, naj bi učitelj „Zlate jagode“ hranil v omari ter le časih bral in razpravljaval jedno ali dve basni pred svojimi učenci. Tudi za naloge v spisji bode knjiga rabila izvrstno. N. pr. kot zgled, kako se epična pesem prelaga v prozo, naj jim čita „Jablana in smreka“, katero basen nahajamo v vezani besedi v III. Berilu.

Takó se bodo otroci teh basnij vedno veselili in le takó dosežejo divne te hčerke nebeske poezije svoj zares vzvišeni namen! Zato, dragi tovariši, sezite po „Zlatih jagodah“; priporočamo vam jih kar najtopleje!

Dostavek.

Podpisanec s tem nepreklicno odlagam načelnštvo ocenjevalnega odbora ter se po-

slavljam od odseka za ocenjevanje mladinskih spisov. Že v Gorici ob zadnjem zborovanji „Zaveze“ sem poročal, s kakimi težavami se mi je boriti. A te težave so se zdaj še dokaj povečale. Gosp. H. Podkrajšek je stopil iz ocenjevalnega odbora, a meni so narasle različne ovire. Vrhu tega sem takó preobložen z različnim delom, da mi ni móči več tej sicer hvalevredni napravi posvečevati svojih slabih sil. Poslavlja se, lepo prosim da se mi ne zameri, če komu nisem ugodil s priobčevanimi ocenami, saj so dobri mladinski pisatelji redki kakor biseri! Reči smem, da sem se pošteno trudil, da sem vršil svojo nalogo vestno po svojih slabih zmožnostih. Svoje nazore o mladinskih spisih, katere sem teoretično razvijal v Mariboru, skušal sem praktično kazati v ocenah. Takó me odstopajočega vsaj boža zavest, da sem vsaj nekaj storil ter kolikor toliko pripomogel k spoznanju dobrih mladinskih spisov. Hvala vsem, ki so me v tem podpirali! Bog živi nežno našo mladino! Bog živi ves narod slovenski!

V Begunjah nad Cerknico na Kr.,
2. decembra 1894.

Janko Léban.

Novosti.

„Gluhonemi. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja“. Spisal Anton Rudež, učitelj v goriški gluhonemnici. 25 slik. V Gorici 1894. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“. A. Gabršček. Cena —“.

Ta knjiga obsega 321 str. navadne osmerke in razpravlja o vsem, kar koli se tiče gluhomutcev, posebno natančno pa obravnava metodo pouka gluhonemih otrok. Namenjena je v prvi vrsti učiteljem v gluhonemnicah, a zanimala bo tudi vsakega drugega učitelja in sploh vsakega razumnika. Knjigo torej najtopleje priporočamo, okrajne knjižnice naj ne prezrejo naročiti jo. Ako nam čas dopušča, spreporili še bomo obširneje o tem zanimivem delu.

—pr—

Listek.

Iz planinskega raja.

Snežinke.

I.

Že začetek zime ima svoj kos poezije v sebi. Zemlja trda kakor rog, po malih lužicah na cesti tista svetla ledena zralica, ki tako ljubko pokajo

pod tvojimi nogami, na nebu pa sivo-temni oblaki, ki komaj čakajo vetra, da iztresejo na milijone in milijone premičnih stvaric na to pusto zemljo, —

teh nebeških kristalov — snežink, katerim je božji Stvarnik utisnil prečudno umetalno nežnost. In ta divni ples ljubkih snežink, ni čuda, da se ga raduje fantazije polna mladina. Spočetka poletavajo posamezno, kakor da bi se bale te grešne zemlje, polagoma pa se ojačijo in nekatere se še celo vračajo proti nebu vabeč svoje sestrice v veseli ples . . .

Sedi k ljubi topli peči in misli ti zaróje kakor snežinke po zimskem zraku. Človeška duša je res neumorna, breztvvarska, neumrljiva, sicer bi jo ta brezbojna množica mislij v kratkem času obrabila ali pa zadušila. Ni se čuditi, da današnje stoletje potrebuje toliko papirja. H kemičnim primesim našega ljubega zraka prikradel se je gotovo posebne vrste bacil, ki v naših možganih provzroča te brezbroje mislij. Dan za dnevom rodeva vam te obilice imenitnih vprašanj, jedno bolj pereče nego drugo, in misliti in misliti in zopet misliti moramo, ne pomaga nič, — globoko ali plitvo. Misli pa zopet rodé besede, te pa priklepamo na papir, sicer gređó gotovo v zgubo, potem pa jih prodajamo, ako jih moremo. Odtod torej naše papirnato stoletje. Značilno tega stoletja je tudi to, da misli in besede se tako nerade oživotvorijo v dejanje. Ljubezem do na-

roda se dandanes izgublja skoro v same besede. Ta ljubi svoj rod v samih mislih — grozna filisterska duša —, drugi plamti zanj v plamtečih napitnicah pri „veselem omizji“ in „kroka“ za narod, — narodni veseljak —, kdor pa se naroči na jeden ali dva slovenska časopisa, ter tu in tam še kupi kako slovensko knjigo, meni, da prinaša bogsigavedi koliko žrtev na altar domovine, — narodni bahaček. Tu nimam v mislih jedino le učitelje, ampak sploh narodnjake take vrste. Tudi za učitelje imam še posebno misel in besedo. Koliko navdušenih besed se je govorilo v naši „Zavezi“, pa kako malo je vernih udov-plačnikov pri posameznih društvih, kako malo je navdušenih naročnikov njenega glasila „Popotnika“, to nam jasno svedoči oni tisočak zaostale naročnine, katerega ste g. urednik zadnjič v svojej listnici prilepili. Tisočak, gospoda moja, za denarstvene razmere načé Zaveze, to vam je ogromna vsota, ki se da nekaj časa šteti. — Tako se nam vrsté te brezbrojne misli, vesele in trpke, zraven pa je človek „himmelhoch jauchzend, zum Tode betrübt.“

Svantevidsky.

Društveni vestnik.

Iz Savinjske doline. Savinjsko učiteljsko društvo zborovalo je 19. novembra v Št. Pavlu. Učiteljstvo se je zbralo v šolskem poslopji, raz ko-jeja je ponosno vihrala cesarska zastava kot napovednica veselega imendana naše presvitle cesarice. Po običajnem predsednikovem pozdravu predstavi nam le-ta še gosp. Jan. Kócovana, nadučit. iz Žalca in zastopnika celjskega učiteljskega društva, kot gosta, ter gosp. Šijaneca ml., učitelja v Ojstrici, kot novodošlega uda. Oba sta bila z živahnim trikratnim „Živio“ sprejeta in pozdravljena. Potem se gosp. predsednik spomni naše presvitle cesarice in preblage dobrotnice, koje god ravno danes praznujemo ter povabi po dokončani besedi vse navzoče, da ji ž njim vred zakličejo trikratni „Živio“ — čemur se vsi z navdušenostjo odzovejo.

Prebere se zapisnik zadnjega zborovanja, kateri se neizpremenjen potrdi in odobri, ter vzamejo se še nekateri malenkostni dopisi na znanje.

Gospod Stritar, učitelj z Braslovč nam potem kot zavezin odposlanec poroča o letošnjem zaveznem zborovanji v Gorici s posebnim povdarkom na one stvari, ki jih iz Popotnikovih poročil nismo posneli.

K tretji točki „Prosto predavanje“ oglašil se zopet naš neutrudljivi podavatelj gosp. Šijanec, nadučitelj v Št. Jurju ob Taboru, ki nam to pot razpravlja o treh smrtnih grehah sadjerejčevih, koje je našel v svojem okolišču in ki so: a) pregloboko,

b) pregosto sajenje sadnih dreves, c) da se puste rasti vsi stranski poganki iz korenin in debel, takó imenovani „ravbarji“ (Wasserschosse) ter povdarja, kakó bi se že dalo pri odrašeni šolski mladini na na to uplivati, da bi se tem napakam prišlo v okom. Navzoči krepko podpirajo podavateljeve misli. Zajedno nam poroča o kmetijski družbi za Vranski okraj, da ima v svojem vrtu v Št. Jurju ob Taboru, kojega tudi gosp. poročevalec oskrbuje, — posebno veliko jednoletnih hruševih divjakov ter je pripravljen jih bližnjim šolskim vodstvom tudi brezplačno podariti. Oglasila za nje naj se naslovejo na gosp. predsednika imenovane kmetijske družbe. Gosp. predsednik se gosp. poročevalcu za njegov trud prav laskavo zahvali posebno pa za to, da nas je hkrati blagovolil obvestiti radi brezplačne oddaje hruševih divjakov iz vrta „Vranske kmetijske družbe“, po katerih bodo sigurno nekatera vodstva vprašala.

Ker je dala beseda besedo, prišel je konečno tudi razgovor na vrtné nadzornike, ki imajo nalogo ogledati si letno vrte v določenem okraji, ter potem o njih stanu pri uradnih konferencah poročati. O tej stvari izjavila so se začetkoma razna mnenja, vendar so se konečno zjediniли vsi do nastopnega: Savinjsko učiteljsko društvo smatra posebne vrtné nadzornike, ki imajo troške potovanja iz lastnega žepa nositi, kot nekako nepotrebno in sicer ker ima prvič itak okr. šolski nadzornik, kojemu se še mora poleg tega posebej vsako leto o njih stanu poročati,

tudi nalogo ogledati si ob jednom šolske vrte, drugič ker ni radi tega skrb za šol. vrte večja, če so postavljeni posebni vrtni nadzorniki, ki se poleg tega tudi kaj malo menijo, dasi bi imel marsikateri poklic in poziv kakor tudi veselje ogledovati si še tudi druge šol. vrte ter si takim potem še tu in tam pridobil kaj koristnega“.

Prihodnjič zboruje društvo na Polzeli.

Gosp. predsednik zaključi zborovanje, vabeč zbrane na prijateljski razgovor v gostilno gosp. Zanierja v Dolenji vasi, koder nam je postregla predsednikova gospa z izborno večerjo, za kar ji naj gre vsa čast in hvala. Seveda se je vršila poleg kapljice rujnega vinca cela vrsta napitnic, izmed katerih moram posebno omenjati ono, ki je bila izgovorjena gosp. predsedniku Vidicu na njegovo tridesetletno trudapolno službovanje v Št. Pavlu ter na njegovo vzgledno posnemevredno vodstvo, po katerem se je Št. Pavelska šola razširila iz enozredne že v četirirazredno in nadejati se je, da se pod njegovim spretnim vodstvom še razširi v petrazredno. Napivalo se je potem še tudi gosp. Zotterju kot na novoporočenemu, kakor gosp. Pečarju kot ravnoizprašanemu učitelju izražujoč mu zajedno svoja voščila h godu, ki ga je obhajal drugi dan.

—r—

Od Save. (Brež.-sevniško učit. društvo.)

Bilo je na vseh mrtvih dan. Vedno bolj se je umikal mrak jutrnemu svitu. Siva, gosta megla se je trdovratno upirala solničnim žarkom; z vstrajnostjo je objemala goro in dol, kakor bi hotela zadušiti utrujeno naravo. Iz visokih lin udarja mi na uho žalostno klenkanje zvonov budeč otožen odmev v mojih prsih . . . Mir vam bodi! Blag, svet vam spomin! . . . Med takimi pojavi in v jednake misli zamaknjen vzamem „palico v roko in pot pod nogo“ ter jo mahnem s tovarišem za Savo proti Vidmu. Zborovanje imamo, ugodno vreme tudi in prosto tudi; toraj sledim tja, kamor mi sili sreč. Na kraji sem. Tudi sonce že stoji višje na oboku; premagalo je svojega tekmeča, pregnalo tudi meni mračne misli in mirno obevalo — lepo savsko dolino . . .

Evo jih kolegov! Zbralo se je jih tudi danes nenavadno veliko število. Našteješ jih 17; med njimi dva iz sosedne Kranjske dobro došla gosta. Prijateljski si stiskamo roke. Kmalu sedimo v šol. sobi ter se lotimo dela, katerega nam je odbor odmeril so to pot. Zapisnik zadnjega zborovanja odobrimo; razgovarjamo se o dopisu marib. učit. društva z strani zgrajenja konvikta za učiteljske sirote, sklenemo odgovoriti v pozitivnem smislu stavljenega vprašanja in povzamemo h konci še priporočbo za naročitev „Popot. koledarja“.

Na to sledi poročilo o zborovanji „Zavezi“ v Gorici. G. predsednik, ki se je kot delegat udeležil zborovanja, zanimivo poroča o posameznih točkah; z veseljem omeni imenovanja dveh častnih udov

dični Zavezi, povdarja uzorno gojitev kolegijalnega čuvstva osobito med Goričani, navaja tamošnjo razumno sodelovanje mej učiteljstvom in č. duhovščino ter se h konci še spomni sijajnega banketa. Na trudu kakor na požrtvovalnosti izrečejo zbrani svojemu predsedniku — delegatu po g. Mešičku najtoplejo zahvalo.

V bližnji točki dnevnega reda poroča g. kolega Zupan-Brežice o „Národní pesmi v ljudski šoli“. Da-si so strokovnjaški listi že več sličnih sestavkov obelodanili, je istotako tudi g. poročevalec to hvaležno nalogo prav dobro rešil. Razvijal je znamenitost petja od starih dob do današnjega dne, oceňujeval raznovrstnosti današnjega slov. petja, ter h konci skrbno priporočal marljivo hraniti biser slov. naroda t. j. národno pesem v ljudski šoli. Slušalci so pazljivo sledé poročilu nazorom gosp. kolege povsem pritrjevali in jih odobraval; gosp. predsednik mu pa izreče za uspešno, z ne malim trudom sestavljeno poročilo prisrčno zahvalo.

S tem smo končali zborovanje. Ž njim se nagibamo koncu društvenega leta. Dolžnost naša je pregledati naše gospodarstvo in delovanje, sestaviti ju v potrebni red in položiti o njiju račun. Prepričan sem, da ne bo stalo to opravilo gg. tajnikoma nikakih težav. Redna zasedanja z raznovrstnimi referati, povsem povoljno obiskovanje osobito zadnjih dveh zborovanj, polagoma obuditev jednotnega tovariškega čuta zaslužijo javno priznanje. Tako napredni koraki dajejo odboru zadostilo za njegov trud, a ob jednom ga napolnjujejo z upom, da če biti v prihodnje še vse bolje. Ne izgovarjaj se na kratka društvena poročila v „Popotniku“ in ne zadovoljuj se ž njimi! Tudi na Te kot posameznika stavi se ista naloga, kakor na društvo, čegar ud hočeš biti. Torej „le pridi, le pridi!“ sami kolegi smo zbrani. Tu lahko utopiš svoje nadloge in skrbi v tolažilni ali v dobro nasvetovani besedi svojega sočutečega tovariša, daš duška z zaprekami se borečim željam itd. Ne boj se pota! Prijetni spomini, ki Te zvesto spremljajo vračaje se na dom, olajšavno Ti pomorejo preko trnevega pota in Ti obilno poplačajo trud. —

Hvala torej vsem, ki so v tekočem letu posvetili svoje preostale moči društvenemu življenju; naménite jih — pa pomnoženi — tudi v bodoče učiteljstvu in šoli v čast in korist!

E.

Iz gornjegraškega okraja. Učiteljsko društvo za gornjegraški okraj imelo je 8. t. m. svoje občno zborovanje na Ljubnem. Gosp. predsednik J. Kele pozdravi s primernimi besedami mnogobrojni zbor, ter predstavi društvu dva nova uda: gospdč. M. Kralj in gspdč. H. Cizelj, ki se z navdušenjem sprejmeta v naš kraj. V svojem govoru spominja se čislanege in pravicoljubnega deželnege šolskega nadzornika g. K. Jarca, ki se je preselil na Moravsko. V znak spoštovanja zakliče zbor trikrat „živio!“

Gosp. predsednik se nadalje spomni Njega Veličanstva presvitlega cesarja zaščitnika šolstva, kojega preslavni god smo obhajali dne 4. oktobra in pa Nje veličanstva presvitle cesarice, koje preslavni god se bode obhajal v teku tega meseca. V znak globoke vdanosti zaori gromoviti trikratni „živio“ po dvorani.

Preide se na dnevni red.

I. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

II. Gosp. blagajnik poroča o denarnem stanju društva.

III. „Kaj me v srce peče“ (premišljevanje o učiteljskem stanu in njega poklicu) podava gospod M. Dedič. Gosp. referent povdarja v svoji nalogi posebno ovire in težave, katere se delajo učitelju pri poučevanju in vzgoji mladine. Poda nam več izvrstnih svetov in sredstev, kako se lahko učitelj brani proti omenjenim oviram. Gosp. predsednik se v imenu društva zahvali g. referentu za njegovo res jedrnatno in dobro premišljeno podavanje.

IV. Volitve stalnega odbora. Stari odbor se sprejme en bloc, t. j. g. J. Kele, predsednik, gosp. M. Dedič, podpredsednik in blagajnik, g. K. Jeranko tajnik, gg. Klemenčič in A. Žagar, odbornika.

V. Predlogi.

G. predsednik naprosi g. Praprotnika, naj bi poročal o izidu enquete za zboljšanje učiteljskih plač, ki je bila sklicana na dan 29. oktobra t. l. G. Praprotnik nam precej obširno poroča o tej za nas učitelje toliko važnej zadevi. A kakor smo zvedeli, imamo le malo pričakovati. Plače, kakor so omenili gg. deželni odborniki, se učiteljem ne morejo zvišati, ker nima dežela denarjev, a temu pa, da bi se deželni davek zvišal, protivijo se vsi. Jedino, kadar se bode vpeljal personalni davek imamo nekaj pričakovati. Gotovo pa ne v tej meri, kakor želimo. Začasno, kakor g. poročevalec zagotavlja, odpravi se 4. plačilni razred, podučitelji dobé pravico do petletnih doklad in učiteljicam ženskih roč. del bi se plače povišale. Naš up je šel po vodi — le jadraino za njim! —j—

Iz brežkega okraja. Dne 2. listopada t. l. je zborovalo učiteljsko društvo za breški in sevniški okraj na Vidnu. Sešlo se nas je precejšno število udov. Počastila sta nas pa tudi dva gosta: gospodič. Zevnik, učiteljica v Čatežu in gosp. Škulj, učitelj v Veliki dolini. Načelnik gosp. Emerih Moric, nadučitelj v Zdolah, otvori zborovanje, izrazujoč veselje o lepoštevilnej udeležbi.

Po prečitani in odobrenji zadnjega zapisnika prečita gosp. predsednik dopis učiteljskega društva za mariborsko okolico, tičoč se ustanovitve „Učiteljskega konvikta.“ Po dolgotrajnej debati je sklenilo naše društvo, da bi bilo zares dobro, ko bi se ustanovil tak zavod in želi, da bi učiteljsko društvo v Mariboru na to delovalo, ter priporoča, da bi se

tak konvikt ustanovil lahko v Mariboru. Vlada bi to gotovo tudi podpirala.

Gospod predsednik da sedaj besedo gosp. Ig. Supanu, kateri nam je prav lepo razvijal o šolskem petji. Najbolj je ugajala skoro vsem navzočim misel: da bi se ne gojilo v ljudski šoli preveč cecilijansko petje, kajti to ne ugaja našemu ljudstvu.

Prešlo se je sedaj k točki, ki nas je vse zelo zanimala; to je bilo poročilo o letošnjem zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Gorici. Akoravno smo zvedeli že vse poprej po našem listu, smo se le nadejali, da si zamoremo vse še bolj živo predstavljati, ako slišimo izvršen program iz ust istega, kateri je bil tam navzoč. Gospod predsednik, ki se je bil sam potrudil v solčno Gorico, nam je to tudi tako živahno slikal, da smo se čutili, kakor bi sami hodili po istih prostorih in zrlji vrle gospode, ki so se tam trudili za provspeh učiteljevega ugleda.

Gospod Mešiček stavi predlog: da se izreče gosp. predsedniku presrčna zahvala za tolike žrtve, ki se je seveda jednoglasno sprejel. J.

Sv. Trojica v Slov. gor. Storil je vselej, kar mu je velevala stanovska dolžnost, za mladino in narod; in Vsemogočni mu je podelil srečo, da je krepkega zdravja dosegel 40. leto svojega težavnega službovanja. Ta veteran učiteljskega stanu je gosp. Matevž Rajšp, nadučitelj Šentjurjevški v Slov. gor. Redki so nam tovariši, katerim bi bila usoda tako mila, to izvanredno veselje doživeti. Zato se je pa v prvi vrsti njegov tovariš gosp. Černko požuril, prirediti svojemu blagemu nadučitelju ta dan primerno slavnost, požurili so se tudi njegovi sosodje iz mariborskega in emureškega okraja, požurilo se je pa posebno učiteljsko društvo šentlenartskega okraja, da slavi ne samo svojega zvestega in najstarejšega uda, nego tudi svojega skrbnega ter za društveni gmotni blagor navdušenega blagajnika.

Popotnik! ako si 19. septembra večer po Slov. gor. potoval, slišal si pokanje topičev, katero je vabilo k izvanredni svečanosti za 20. september k Sv. Juriju.

Vabilu so se odzvali vsi društveniki, sosodje in dragi mi „Popotnik“, tudi tvoj urednik. Lepo število se nas je zbralo.

Kakor je pri Slovencih sploh običajno, da se za vse dobrote Bogu zahvaljujejo, tako se je zgodilo tudi takrat pri nas. Pred zborovanjem je služil č. g. Baumann sveto mešo, pri kateri so gosp. učitelji popevali, po meši so se podali društveniki in gostje v lepo okrašeno sobo prvega razreda, kjer se je vršilo slavnostno zborovanje. Gosp. načelnik pozdravi radostnega srca vse navzoče ter razloži v kratkih a jedrnatih besedah pomen današnjega dneva. K koncu stavi predlog, da bi se gosp. slavljenec za izredno velike društvene zasluge imenoval častnim udom. Predlog se je z velikim navdušenjem sprejel; ob jednom se je potem tudi

prvemu častnemu udu izročila diploma. Iz Črnkovega slavnostnega govora posnamemo, da je gosp. slavljencev v teku 40 let služboval pri Sv. Marku, Sv. Benediktu, v Ljutomeru, pri Sv. Ani in sedaj že dolga leta pri Sv. Juriju. V tem času je sprejel za svoje delovanje že tudi mnogo pohvalnih pisem. V trajen spomin poklonilo je učiteljsko društvo gosp. slavljencevu naslonjač; tri učenke pa v znak hvaležnosti šopke svežih cvetic.

Po zborovanji povabi gosp. slavljencev vse navzoče v svoje gostoljubno stanovanje na krepilo.

Tukaj so se vršile napolitnice za napolitnico. Prva veljala je najvišjemu dobrotniku učiteljskega stanu presvitemu cesarju Francu Jožefu I., potem slavljencevu, njegovi soprogi, materi itd.

Prebrale so se došle čestitke gosp. nadzornika iz Maribora, gosp. kaplana Šijanca iz Slatine itd. Pozabilo se pa tudi ni revnih slovenskih dijakov; v ta namen smo nabrali 10 gl. za Mariborsko dijaško kuhinjo.

Ko so se poslavljali zadnji solnčni žarki začeli smo se tudi poslavljati mi od predragega nam tovariša z iskreno željo: „Vsemogočni daj našemu starosti doživeti še 50. leto v službovanji krepkemu in odravemu!“

Kovačič.

Iz šmarijskega okraja. Šmarijsko-rogaško učit. društvo zboruje 27. t. m. ob 11tib dopoludne v Šmarji. Vspored: Zapisnik. Dopisi. Zgodovinske slike Tridelna Močnikova računica. K obilnej udeležbi vabi vljudno o d b o r.

Dopisi in druge vesti.

S Krasa, 14. novembra t. l. Učitelj-trpin. Dandanes se mnogo govori in povdarja o važnosti učiteljstva v človeški družbi.

Nekoji pravijo, učiteljstvo je činitelj, s kojim je treba računati, drugi trdijo, ono pripravlja pot k boljši bodočnosti, zopet drugi: Kdor ima učiteljstvo — mladino, njega je bodočnost. Da še celo nek ljubljanski radikalec primerjal je učitelja narodnim pionirjem, ako je nek drug konservativec začel učiteljstvu nezasluzeno psovko, nij bilo žive duše v tistem zboru, ne radikalca, ne naprednjaka, da bi se potegnil za te narodne graditelje mostu bodočnosti.

Lepe so fraze, ki se slišijo sem ter tja o nas, a nazadnje so le gole fraze, katere se v dejanji razprše, liki mehurčki iz mila na zraku, in od katerih krasnih fraz ne more narodno učiteljstvo obstati, kako še neki živeti. Kedar se hoče učiteljstvu, kaj gmotno opomoči, stavijo se od merodajnih strani sto in sto ovir in zaprek, ko pa je treba sredstev za kako manj važno napravo, najdejo se takoj. Le pri učiteljstvu iščejo se novi fondji, drugod jih že imajo. Namesto, da bi se učitelj dobro gmotno podprl, da bi bil kos svoji težavni nalogi, kajti le v zdravem telesu biva krepka duša, pusti se ga skoraj bi rekel stradati, tako da ni v čudo, ako se ni učiteljstva, osobito onega v najnižjih plačilnih kategorijah — in teh je večina — prijala grozna pelagra. Gospoda grozno, a skoro resnično!

Izvestno ni ta nebriznost odločilnih činiteljev v duhu toliko prosvitljenega devetnajstega stoletja! Zato lahko oprostimo onemu revnemu nemškemu učitelju, kateri je napisal pred zimo na šolska vrata:

„Ihr Kinder, vergesst das Holzgeld nicht,
Denn das ist euere erste Pflicht!“

Učiteljstvo na Goriškem je sedaj najslabše plačano v celi naši državi.

Hudomušniki celo pravijo, da se je pri regulaciji učiteljskih plač na Goriškem gledalo na izdihanje iz nežnih otroških srčec, kot pars salarii, češ, to izdihanje ostara učitelja iz česar se lahko ukrepa, zakaj so na Goriškem, osobito na Krasu šolske sobe tako majhne, ozke in nizke. Izvestno zato, da ostane to zdravilno sredstvo bolj skupaj.

Vlani je naš deželni zbor sklenil z veliko težavo nekoliko zboljšati nekaterim učiteljskim osobam njih revno gmotno stanje, a glej čudo, zakoh, kateri bi moral s 1. januarjem 1895 v moč, nij dobil Višjega potrjenja in to radi pomisleka finančnega ministerstva. Nek paragraf v tem zakonu se namreč glasi, da učiteljstvo dežele je prosto vsakakoršnih davščin in priklad, dasi ima dotičnik nad šesto goldinarjev redne plače. Ta točka izvestno finančnemu ministru, osobito v sedajnih mirovinih časih, nij ugajala, zato hajdi zakon zopet v v solnčno Gorico nazaj v deželni zbor, da te tam v našem smislu popravijo. Od tam pa vrni se zopet k nam popravljen in prerojen, da zadobiš, kar želiš. Goriško učiteljstvo pa čakaj in trpi še dalje! Je pač resničen stari pregovor: „Hos Jupiter odit, quos fecit paedagogos.“

Sam.

Slovinci!

Družba sv. Cirila in Metoda nosi v sebi vesoljne Slovence, a najmileji so jej ta trenotek rojaki onstran Karavank.

Zakaj? Zato, ker smo storili za nje do sedaj najmanj.

Vendar pa jim je materina beseda tako ljuba, kot nam vsem drugim Slovincem in ohraniti jo želijo sebi in svojim potomcem prav tako, kot to želimo mi vsi.

Že dolgo časa je iz navedenega vzroka v namenih podpisane družbe slovenska ljudska šola v Velikovci na Koroškem.

Vodstveni seji naše družbe sklep pa je bil te dni tak, da začnemo s prihodnjo pomladjo zidati v Velikovo slovensko šolo, ki bode štirirazredna in izročena č. šolskim sestram iz materine hiše v Mariboru.

Že imamo prav blizu mesta za 1250 gold. nakupljen tej šoli prelep stavbeni prostor; šola z bivališčem za sestre pa nas utegne stati krog 15.000 goldinarjev.

Rojaki po vseh pokrajina našega ozemlja! Naša Velikovska zadeva Vam bodi, prosimo Vas, pri srci tako, kot so Vam pri srci Vaše najožje rodbinske zadeve.

In Ti rodoljubno ženstvo po Slovenskem! Ti si v naši družbi spricalo požrtvovalnost, o kakoršni ni vedela praviti do danes slovenska zgodovina. V svesti smo si tega, da boš tudi ob tej naši koroški šoli našlo srečnih potov in onih načinov — ki Ti je narče Tvoja domoljubna iznajdljivost.

Vsak „Vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda“ prispeli najmanjši dar nas je volja objaviti v naših časopisih.

Slovinci! S tem označenim Vam činom bomo stopili pač mogočnim korakom naprej v prosep verskih teženj mej nami; v prosep dinastičnemu čutu našega ljudstva; v prosep in brambo naše narodnosti v ljubljeni slovenski domovini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, 19. novembra 1894.

Tomo Zupan,
prvomestnik.

Luka Svetec,
podpreds.

Andrej Zamejic,
od družbinega vodstva.

Zahvala.

Na moj poziv v „Popotniku“ od 10. junija 1893. l. odzvali so se naslednji nabiratelji ter so mi doposlali večje in manjše zbirke raznovrstnih sadnih in trsnih imen:

Canjko J., posestnik v Brežicah; Čilenšek Martin, c. kr. gimn. profesor v Ptuj; Cvahte Šimon, nadučitelj pri Mali nedelji; Črno Jernej, učitelj pri Sv. Jurji v Slov. goricah; Dedič Matevž, učitelj v Bočni; Dobrove Jožef, dijak v Nazarjih; Družović Jožef, nadučitelj pri Sv. Jurji ob Pesnici; Gnus Anton, učitelj v Gornji Rečici pri Laškem; Jug Franc, posestnik Zadrže pri Šmarjah; Kocbek Franc, nadučitelj v Gornjemgradu; Kosi Anton,

c. kr. gimn. prof. v Celji; Kovačič Jakob, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. goricah; Korman Peter, posestnik pri Dev. Mariji v puščavi; Križan Ivan, posestnik pri Sv. Martinu v rožni dolini; Matko Ivan, nadučitelj v Rajhenburgu; Mejovšek Dragotin, nadučitelj v Selah pri Ptuj; Petriček Anton, učitelj v Zalci; Polanec Gregor, nadučitelj v Črešnjevcih; Porekar Anton, nadučitelj na Humu pri Ormoži; Pušenjak Tomaž, nadučitelj na Cenu pri Ljutomeru; Smeh Tomaž, posestnik v Mislinjah pri Šmarjah; Stritar Jožef, učitelj v Braslovčah; Tominc Blaž, nadučitelj v Glokobem; Tramšek Mavro, nadučitelj v Sromljah; Trebše Andrej, učitelj v Otaležu na Primorskem; Vidic Jožef, nadučitelj pri Sv. Pavlu ob Bolski; Vrečko Franc, c. kr. šol. nadzornik v Slovenjemgradu; Zdolsek Martin, učitelj pri Sv. Mihelu pod Goltmi; Weinhard Teodor, nadučitelj v Dornavi. Razun teh poslali so svoje zbirke še nekateri drugi, kojih imena mi pa niso več v spominu.

Kakor se vidi, so se imena najbolj zbirala v raznih pokrajinah na slov. Štajerskem. Iz Primorskega dobil sem jedno in sicer jako bogato zbirko, katero mi je poslal marljivi nabiratelj g. Andrej Trebše, učitelj v Otaležu. Na Kranjskem in Korškem pa se žal! ni našel nihče, ki bi se bil hotel v tem oziru nekoliko potruditi. Uverjen sem pa, da se tudi v teh deželah med ljudstvom ne manjka krajevnih sadnih imen in prav želeti je, da bi se prej ko slej našli možje, ki bi jih začeli zbirati. Vsa zbirka je dovolj obširna in jasno priča, kako bogat je slov. besedni zaklad tudi v tej stroki. Nabrana sadna imena pa tudi pričajo, da je Slovenec marsikatero plemenito sadno vrsto že zdavna poprej gojil, preden so jo nemški sadjarji krstili po svoje. Misel torej, da bi bili mi Slovinci vsa zlahtna sadna plemena prejeli od drugod, zlasti od Nemcev, je celo napačna, temveč nasprotno so drugi narodi od Slovencev prejeli marsikateri zlahten sad, kojega so potem po svoje imenovali. Ker se pa pri nas za sadjeznanstvo prav nihče ni brigal, zato se je razširila misel, da je prišlo k nam s tujim imenom tudi tuje blago, da-si je bilo isto pristno domače.

Vsem gg. nabirateljem se na njihovem trudu na tem mestu izreka najtoplejša zahvala, posebej pa še g. Jožefu Stritarju, učitelju v Braslovčah, ki je celo zbirko alfabetično uredil. Istotako se najtoplejša zahvala izreka g. Fr. Jerovšku, c. kr. gimn. profesorju v Mariboru, ki je blagovolil zbirko sprejeti, da jo še jenedkrat pregleda. Objavila se bodo pa zbrana imena najhitreje v „Letopisu Maticе slovenske“.

V Mozirji, 19. nov. 1894.

Fr. Praprotnik.

Prihodnja številka „Popotnika“ izide radi velikih praznikov in večje vsebine še le 28. t. m.

Razpis natečajev.

St. 1480.

Učiteljska služba.

Na trirazredni ljud. šoli na Vurbergu (Wurmberg), III. plač. vrsta in prosta izb. je učiteljska služba razpisana.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, obložene s spričevalom zrelosti, usposobljenosti in z domovnic do 16. decembra t. l. pri krajnem šolskem svetu Vurberškem.

Okr. šolski svet Ptuj, 17. novembra 1894.

Predsednik: Scherer s. r.

St. 953.

Podučiteljska služba.

Na trirazredni ljudski šoli III. plač. vrste v trgu Vozenica je razpisana podučiteljska služba, katere se podeli definitivno ali tudi provizorično.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prošniki naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom do 30. decembra 1894 pri krajnem šolskem svetu v Vozenici ob kor. železnici.

Okr. šol. svet Marenberg, 9. nov. 1894.

Predsednik: Flinetti s. r.

Št. 303.

Natečaj.

Na sedaj v štirirazrednico razširjeni šoli pri Sv. Antonu v Slov. gor. imajo se do poletnega tečaja namestiti tri nastopna mesta v IV. plač. razr. definitivno ali provizorično in sicer a) jedno učiteljsko, b) dve podučiteljski mesti.

Prosilci naj vložijo svoje z zrelostnim in spričevalom učne sposobnosti in domovnico opremljene prošnje uradnim putem **do 30. decembra t. l.** pri krajnem šol. svetu Sv. Antona.

Za vsako mesto je odločeno prosto stanovanje, podučitelja oziroma podučiteljici dobivata tudi prosto kurjavo in 20 gl. letne podpore.

Okr. šol. svet Šentlenartski, 26. nov. 1894.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 306.

Razpis natečaja.

(Učiteljska in podučiteljska mesta.)

V celjskem političkem okraji so ta-le učna mesta definitivno eventualno tudi provizorično namestiti:

Šolski okraj celjske okolice:

1. Mesto učitelja in šolsk. voditelja na jedno-razredni ljudski šoli v Blagovni, pošta Št. Jurij ob juž. žel., III. plač. razred in postavno stanarino.

2. Podučiteljsko mesto na štirirazredni deški ljudski šoli v Št. Juriji ob juž. žel., III. plač. razred.

3. Mesto podučiteljice na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Št. Juriji ob juž. žel., IV. plač. razred.

4. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Dramljah, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Konjiški šolski okraj:

5. Mesto učitelja in šolsk. voditelja na jedno-razredni ljudski šoli v Rakovci, pošta Vitanje, III. plač. razred in prosto stanovanje.

6. Dve podučiteljski mesti na štirirazredni ljudski šoli v Cadramlji, pošta Oplotnica, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Šmarijski šolski okraj:

7. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zibiki, pošta Pristova, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

8. Podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Št. Vidu, pošta Šmarje, III. plačilni razred.

Laški šolski okraj:

9. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Jurkloštru, III. plač. razred in prosto stanovanje.

10. Mesto stalnega okrajnega pomožnega učitelja za okoliš c. kr. okr. glavarstva celjskega z dohodki podučitelja po III. plačilnem razredu.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z zrelostnim spričevalom, s spričevalom učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) in z ozirom na mesta šolsk. voditeljev tudi z dokazom usposobljenosti za subsidiarčen pouk v katol. verouku, potom predstojnega okr. šolskega sveta **do 31. decembra 1894** pri dotičnem krajnem šolskem svetu, z ozir. na mesto pom. učitelja pa neposredno pri okr. šolskem svetu v Celji.

Celje, 24. novembra 1894.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Št. 424.

Podučiteljska služba.

Na štirirazredni ljudski šoli II. plačilne vrste v Slovenjemgradu je razpisana podučit. služba, katere se podeli definitivno ali tudi provizorično.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prosilci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom **do 30. decembra t. l.** pri krajnem šol. svetu v Slovenjemgradu.

Okr. š. svet Slovenjigradec, 3. dec. 1894.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 498.

Podučiteljska služba.

Na dvorazredni ljudski šoli v Veržeji (IV. plačilna vrsta) je mesto podučitelja stalno oziroma začasno nadomestiti.

Podučitelj ima na razpolago dve sobi za stanovanje in prosto kurjavo.

Obojega deželnega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, obložene s spričevalom zrelosti in sposobnosti, potem z dokazom avstrijskega državljanstva službenim potom **do 1. februarja 1895.** pri krajnem šolskem svetu v Veržeji, pošta Križovska.

Okr. šol. svet v Ljutomeru, 24. nov. 1894.

1-3

Predsednik.

„Popotnik-ov koledar za slovenske učitelje 1895“

s popolnim imenikom šolskih oblastnij, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno-Štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega je dotiskan ter ze začne razpošiljati, kakor hitro izvrši knjigovezece svoje delo.

Popotnikov koledar 1891 stoji:

v platno vezan komad	1 gl. 30 kr.	v usnje vezan komad z zaklopnico	1 gl. 45 kr.
v " " " " z zlato		v " " " " z zlato obrezo	
obrezo	1 " 45 "	in zaklopnico	1 " 60 "

 po pošti 5 kr. več.

ter se nanj naroča najbolje po poštni nakaznici pri podpisnem izdajatelji. Na naročila brez novecev se principielpno ne ozira.

M. J. Nerat, Maribor, Reiserstrasse 8.

Vsebina. I. Psihologični listi. (H. Schreiner.) (Dalje.) — II. Euketa za ureditev učiteljskih plač na Štajerskem. (Konec.) — III. Slovniška teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (Nl.) — IV. Slovstvo. (Poročilo odbora za oceno slov. mladinskih spisov.) (VII.) (Novosti.) — V. Li tek. (Iz planinskega raja.) (Svantevidsky.) (VII.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaj in inserat.